

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA
KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

Rok XIV: 2016

Data odczytu: 04.05.2016 r.

Nr 16 (469)

Data wydania: 04.05.2016 r.

=====

1026. spotkanie

Ilona Szulik-Kurowska

„Wielkanoc w pocztówce zaklęta... z kolekcji Mariana Sołobodowskiego” – wystawa prezentowana w Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu

Wystawa pt. „Wielkanoc w pocztówce zaklęta... z kolekcji Mariana Sołobodowskiego” była prezentowana w salach grudziądzkiego Muzeum (Spichrz nr 17) w dniach od 12.03.2016 r. do 24.04.2016 r. Jej otwarcie zostało połączone z kiermaszem wielkanocnym „Pisanki, kraszanki i palmy – magia wielkanocnej tradycji”, zorganizowanym w Pałacu Opatok. Na wernisażu obecny był kolekcjoner M. Sołobodowski (Fot.1), który dla przybyłych gości przygotował

Fot. 1. Otwarcie wystawy "Wielkanoc w pocztówce zaklęta... z kolekcji Mariana Sołobodowskiego" 12.03.2016 r. Muzeum w Grudziądzu (Spichrz nr 17).

również wykład dotyczący swojej kolekcji. Wystawę w ciągu ok. sześciu tygodni odwiedziło ponad 1130 osób.

Marian Sołobodowski z zawodu prawnik i dyplomowany menedżer kultury, z zamiłowania animator kultury, kolekcjoner sztuki ludowej, społecznik. Grudziądzanin, od 33 lat mieszkający w Warszawie. Zawodowo związany z Samorządem

Województwa Mazowieckiego. Organizujący liczne przedsięwzięcia artystyczne, społeczne i charytatywne o zasięgu lokalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym m.in.: Ogólnopolską Nagrodę im. ks. prof. Janusza Pasierba, Doroczne Dni Kultury Kurpiowskiej. Inspiracją do kolekcjonowania pocztówek, których obecnie p. Sołobodowski posiada ok. 2 tysiące, było zainteresowanie kolorowymi wycinankami łowickimi i kurpiowskimi, których jest miłośnikiem.

Na wystawie zaprezentowano 508 pocztówek o tematyce świątecznej, jak również palmy kurpiowskie wykonane m.in. przez Elżbietę Czyż, Patryka Poławskiego oraz Stefanię Olender (Łyse woj. mazowieckie). Wycinanki m.in. jajo łowickie, kodre łowicką – Świecone wyk. przez Helenę Miazek (Błędów k. Łowicza) oraz palmę łowicką z parą łowiczan, kodre łowicką – Śmigus Dyngus – wyk. przez Wiesławę Wojda (Łowicz). Kolekcję pocztówek uatrakcyjniły również pisanki kurpiowskie wyk. przez Czesławę Kaczyńską, Justynę Lemańską, Beatę Sobiech (Fot. 2-3).

Prezentowana w ramach wystawy kolekcja, podzielona na grupy, obejmowała zagadnienia związane z niezwykle bogatą i barwną symboliką ludową – *Wielkanocne zwyczaje na wsi i w mieście*, Zmartwychwstaniem Chrystusa – *Jezus Chrystus w malarstwie* oraz *Wesołego Alleluja*, symbolami Wielkiej Nocy takimi jak: jajko, baranek, kurczak, zając czy palma. W części *Wielkanoc i symbol* zaprezentowano kartki europejskie, retro – fotografie z portretami czy scenkami jak również nawiązujące do wydarzeń historycznych. Osobne miejsce poświęcono pocztówkom wykonanym przez znanych polskich ilustratorów książek dla dzieci m.in. Marii Orłowskiej-Gabryś, Danuty Imielskiej-Gebethner, Jana Szancera czy Józefa Wilkonja – *Polscy graficy i ilustratorzy na Wielkanoc*. W ostatniej grupie – *Wielkanocna radość* prezentowaliśmy pocztówki związane z tradycją Lanego Poniedziałku oraz dzieci z wielkanocnymi symbolami.

Pierwsza kartka pocztowa została wydrukowana w 1869 r. z mocno żółtawego papieru na terenie Austro-Węgier. Nie posiadała żadnej ilustracji, a na awersie w prawym górnym rogu został nadrukowany znaczek. Na wystawie zostały zaprezentowane kartki z początku XX w. do lat 80. tegoż stulecia. Na uwagę zasługują kartki z 1904 r. (Fot. 4) oraz 1911 r., z wypisanymi życzeniami-pozdrowieniami na awersie kartki. Pocztówki, szczególnie podczas świąt sprzyjały zacieśnianiu więzi rodzinnych oraz przekazywaniu życzeń nawet w najdalsze zakątki kraju. Dawały wiele radości zarówno osobom, które je pisały, jak i adresatom. Na przestrzeni lat kartki różnią się techniką wykonania, dekoracją, napisami. Chodzi tu przede wszystkim o podpis Wesołego Alleluja lub Wesołych Świąt. Rozbieżność ta pojawiła się około lat 60-70. XX w. wraz z odchodzeniem od motywów religijnych na pocztówkach, kiedy zaczęto zauważać, że jest to czas rodzinnych spotkań, a nawet uciech i zabawy (Fot. 5). Obecnie pocztówki w dużym stopniu uległy zapomnieniu, a funkcja z użytkowej przekształciła się w kolekcjonerską. Jednak kartki są ważnym materiałem źródłowym dla badaczy przeszłości. Pocztówki znajdujące się w pierwszej grupie – *Wielkanoc na wsi i w mieście* – prezentowały

przygotowania do Wielkanocy m.in. malowanie domu, szykowanie pisanek oraz święcenie pokarmów, które odbywało się przed kościołem. Dużą różnorodnością cechowała się również grupa poświęcona polskim ilustratorom i grafikom, gdzie mogliśmy zauważyć różne podejście do symboliki Świąt Wielkanocnych. Oprócz nich na wystawie prezentowane były artystyczne wizje malarzy takich jak: A. Sawicki, A. Setkowicz, Wł. Tetmajer, T. Korpal. Pocztówki w zależności od roku, w którym powstały odzwierciedlały klimat danych czasów. Szczególnie widoczne jest to na kartkach umieszczonych w grupie *Wielkanoc i symbol*, które m.in. dotyczą wydarzeń z Polski lat 80. XX w. Pocztówki oprócz przekazywania życzeń-pozdrowień rodzinie i przyjaciołom ukazywały obraz ówczesnego świata.

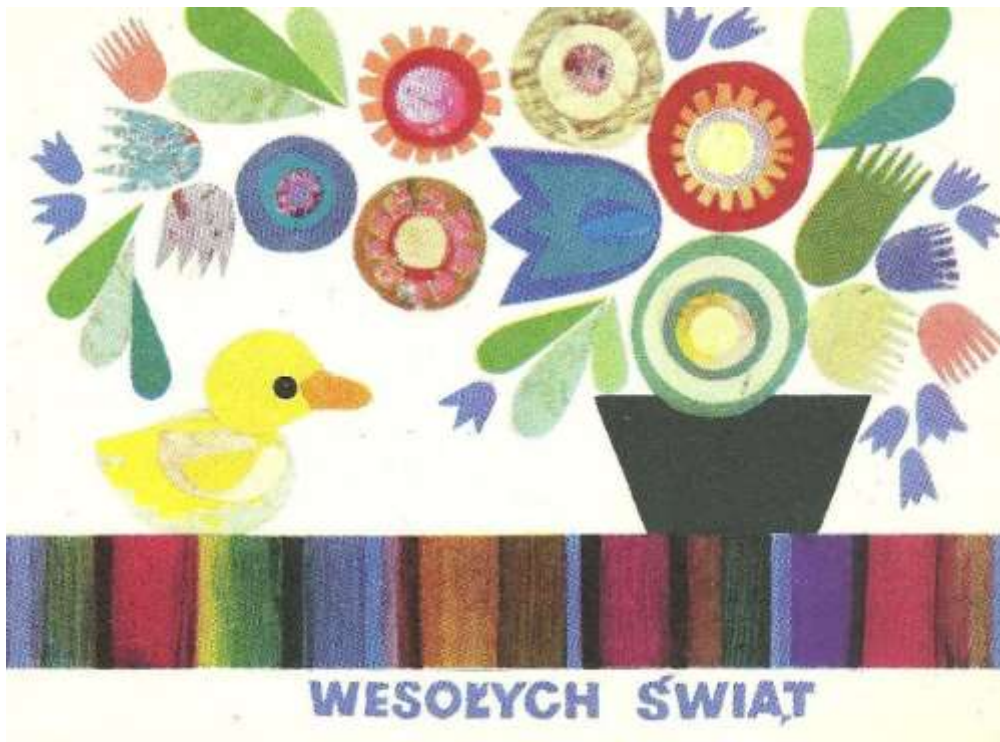
Fot. 2. Gablota z pisanekami oraz pozycją „Wesołego Alleluja. Święta Wielkiej Nocy” w zbiorach Centralnej Biblioteki Wojskowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego” Warszawa 2012.

Fot. 3. Palmy kurpiowskie oraz gablota z pisanekami, kartkami i czasopismem „Płomyk” z 1935 r.

Fot. 4. Pocztkówki z 1904 r. z kolekcji M. Sołobodowskiego.

Fot. 5. Pocztkówka z 1971 roku z kolekcji M. Sołobodowskiego.

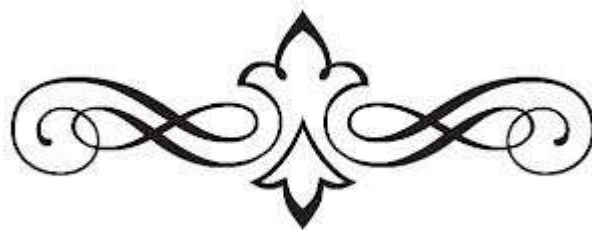
Fot. 6. Poczтівka z 1935 r. z kolekcji M. Sołobodowskiego.

Fot. 7. Poczтівka Hanny Balickiej-Fribes z kolekcji M. Sołobodowskiego.

Fot. 8. Pocztówka A. Sawickiego z kolekcji M. Sołobodowskiego.

Spis fotografii:

1. Otwarcie wystawy „Wielkanoc w pocztówce zaklęta... z kolekcji Mariana Sołobodowskiego 12.03.2016 r. Muzeum w Grudziądzu (Spichrz nr 17).

wyk. G. Szukay.

2. Gablota z pisankami oraz pozycją „Wesołego Alleluja. Święta Wielkiej Nocy w zbiorach Centralnej Biblioteki Wojskowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego”.

Warszawa 2012.

wyk. G. Szukay.

3. Palmy kurpiowskie oraz gablota z pisankami, kartkami i czasopismem „Płomyk” z 1935 r.

wyk. G. Szukay.

4. Pocztówki z 1904 r. z kolekcji M. Sołobodowskiego.

wyk. I. Sulik-Kurowska.

5. Pocztówka z 1971 r. z kolekcji M. Sołobodowskiego.

wyk. I. Sulik-Kurowska.

6. Pocztówka z 1935 r. z kolekcji M. Sołobodowskiego.

wyk. I. Sulik-Kurowska.

7. Pocztówka Hanny Balickiej-Fribes z kolekcji M. Sołobodowskiego.

wyk. I. Sulik-Kurowska.

8. Pocztówka A. Sawickiego z kolekcji M. Sołobodowskiego.

wyk. I. Sulik-Kurowska.

„Wielkanoc w pocztówce zaklęta... z kolekcji Mariana Sołobodowskiego” – wystawa prezentowana w Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu tekst napisany na podstawie materiałów promocyjnych Muzeum w Grudziądzu oraz Muzeum w Sierpcu; artykułu *E-maile nie mają tyle uczuć*, w: Gość niedzielny nr 3 2016 r.

Notatki

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisch, Janusz Hinz. Logo KMDG wykonał Grzegorz H. Rygielski.